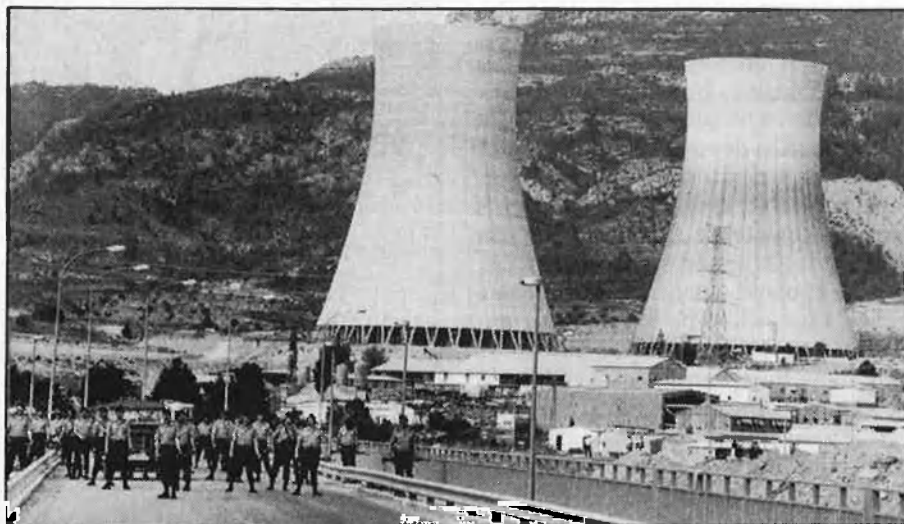

ELS POLICIES, COSSOS EN CONTACTE

¿Mossos d'auxili?

L'atemptat a Hipercor ha tornat a mostrar, de nou, un grau elevat de descoordinació a l'hora d'ajustar les funcions dels distints cossos policials. Mentrestant, el govern central acapara competències claus i la policia autonòmica queda, cada vegada més, com un efectiu auxiliar.

Membres dels CFSE: Policia nacional i guàrdia civil.

Josep M. Pasqual

L'article 13 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya reserva als Cossos i les Forces de Seguretat de l'Estat —CFSE—, tan sols, les funcions policials de caràcter extracomunitari i supracomunitari. La resta dels serveis, haurien de realitzar-los la policia autonòmica —mossos d'esquadra i les policies locals—, totes dues dependents d'institucions públiques catalanes, Generalitat i ajuntaments, respectivament.

Aquesta situació ideal, a la qual caldria arribar, segons ha manifestat en diverses ocasions l'actual conseller de Governació de la Generalitat, **Agustí Bassols**, encara és ben lluny. Com que no s'ha definit un model policial per Catalunya, tot i els vuit anys d'aplicació de l'Estatut, ara per ara, els CFSE, guàrdia civil i policia de l'estat, són la veritable policia del país. Ells disposen de l'estructura de comissaries on els ciutadans han de fer les seves denúncies. Els altres cossos policials, mossos d'esquadra i policies locals, els són només auxiliars.

Als CFSE i a les policies auxiliars, se'ls ha afegit en els darrers anys una

nova policia, la privada, que va menjant espai en camps tan concrets com la protecció de bancs i caixes d'estalvi, persones i instal·lacions, però que també ha començat a ser contractada per a la custòdia d'edificis i béns públics, i que pot arribar segons ja ha alertat **Jaume Curbet**, un gironí expert en temes policials, a prestar serveis tan curiosos com els d'un anunci publicitari aparegut als EUA, en què s'ofereix una unitat privada contraterroterrorista per rescatar persones que es trobin segregades en qualsevol lloc i en les pitjors condicions possibles.

Policies privades, policies locals i mossos d'esquadra —aquests darrers fins i tot a punt de perdre el nom de policia—, en definitiva, són policies auxiliars perquè, quan practiquen una detenció, han de lliurar el detingut als CFSE. En els pobles, a la guàrdia civil; en les ciutats, al Cuerpo Nacional de Policia —CNP.

La pugna policia de l'estat-policia autonòmica

A diferència del que ha ocorregut a Euskadi amb l'*Ertzantza*, la voluntat dels governants de Catalunya no ha estat la substitució dels CFSE per la policia autonòmica. Contràriament, els mossos d'esquadra s'han anat desplegant en aquesta dècada, precisament, en tots aquells espais que els CFSE havien deixat desprotegits durant els llargs anys que van disposar del monopoli de la seguretat. Espais com el joc, els menors o el patrimoni, que amb l'Estatut van passar a ser competència administrativa de la Generalitat.

Paradoxalment, però, per bé que la direcció política de la policia autonòmica va escollir la via tan minsa d'oferir els serveis policials que no realitzaven els CFSE, i defugir la competència, l'intent sempre ha anat en orris. I en el moment en què els mossos d'esquadra han començat a fer els serveis que els CFSE no feien, o els feien escadusserament, aquests els han millorats per competir-los.

Quan la Generalitat va crear la Brigada del Joc, la policia de l'estat —que fins llavors només disposava d'un comissari, pocs funcionaris i un vehicle, per a aquest servei—, també va reforçar la seva Brigada de Joc amb nous agents, nous cotxes i nou material arribat de Madrid. Quan la Generalitat va posar en marxa la Comissaria de Menors, amb la qual van col·laborar els ajuntaments portant-hi els joves delinqüents que recollien les policies municipals, immediatament des del govern central es va parlar de la innecessitat

d'aquests tipus de comissaries i s'aconsellà que els joves delinqüents passessin ràpidament al Jutjat de Menors i als centres de rehabilitació. Tres mesos després, però, el governador civil de Barcelona, **Ferran Cardenal**, i el cap superior de Policia anunciaven la creació a Barcelona, per part dels CFSE, d'una Comissaria de Menors, i l'arribada de Madrid d'inspectors especialitzats en aquest camp. La creació per part de la Generalitat d'una Brigada del Patrimoni Artístic també va suposar l'arribada immediata de més mitjans i més inspectors especialistes de la policia de l'estat. Tots aquests casos són un clar exponent de la duplicitat

L'autèntica policia del país.

de serveis policials que s'està generalitzant a Catalunya.

La privada, una seguretat en expansió

Les empreses privades de seguretat, els habituals guàrdies jurats, estan suplint en els darrers temps molts dels serveis policials, fins aquells que correspondrien a les policies públiques. En tots els països democràtics del món, la seguretat privada ha tingut darrerament un creixement significatiu; Estats Units, Anglaterra i França en són exemples. Actuen en serveis específics, com el transvasament de diners entre bancs, exposicions de joies o altres negocis particulars dels mateixos ciutadans, que l'estat no té obligació de protegir continuadament. Són serveis interns que es combinen amb tota naturalitat amb la protecció exterior, en mans de les forces de seguretat de l'estat. El carrer, però, sempre és patrimoni de la seguretat pública.

A Catalunya, però, en aquests moments les empreses privades de seguretat, a part dels serveis interns, han passat a vigilar també espais públics, com els cementiris de Barcelona, alguns museus, estadis de futbol i, últimament, es parla de contractes per a la protecció de jardins.

La convivència entre guàrdies jurats i policies ja ha provocat alguns conflictes. Mentre els CFSE són autoritats, perquè depenen de les institucions elegides democràticament i han rebut, teòricament almenys, una formació acadèmica, molts dels guàrdies jurats simplement han superat curssets accelerats d'unes setmanes de durada. L'atemptat a Hipercor de Barcelona, per exemple, va provocar una clara situació de confusionisme. Mentre la guàrdia urbana no havia pogut revisar l'establiment perquè no disposa d'equips TEDAX per a la detecció d'explosius, en el moment d'arribar la policia de l'estat, aquesta va saber que els guàrdies jurats ja havien fet la inspecció del soterrani. Moments després, amb l'arribada dels mossos d'esquadra, en el lloc de l'explosió hi havia reunides quatre policies, totes elles sense una definició concreta de les seves funcions.

Policies locals i petit delictes

En l'actualitat, al Principat de Catalunya hi ha uns 7.200 policies locals, repartits en prop de 200 municipis. Només la guàrdia urbana de Barcelona ja compta amb 2.800 agents. També hi ha quasi 13.000 membres dels CFSE i 600

Mossos d'esquadra, cada vegada més auxiliars.

mossos d'esquadra. Segons **Jaume Bosch**, subdirector general de Coordinació de Polícies Locals, la policia local hauria de ser una policia bàsica, això és, assumir les competències de seguretat i ordre públic. Les polícies locals són les més acostades als ciutadans, però, per ara, tenen una funció secundària, limitada a vigilar l'aplicació de les ordenances municipals i a donar suport a la policia de l'estat en els casos urbans, o a la guàrdia civil, en el món rural.

En el cas concret de Barcelona, s'ha intentat que la guàrdia urbana actuï en la prevenció i la repressió del petit delictiu. L'operatiu Rambla —oficialment

operatiu Districte u—, que està exercint la lluita contra la droga i que persegueix el petit camell, n'és un exemple. Les seves funcions, tot i que limitades, toquen sobre perquè avui la lluita contra el delictiu requereix, més que uns milers d'agents, un servei d'intel·ligència. I d'això, ni la guàrdia urbana de Barcelona ni cap altra policia local, ni la policia autonòmica, no en disposen.

Si, segons els tècnics en matèria policial, una policia sense informació és com un home sense cap, resulta clar que plantejar polícies locals i autonòmiques sense serveis d'informació propis és convertir-les *ipso facto* en polícies auxiliars. Avui la base de la policia és la informació, i els policies d'uniforme tan sols serveixen per a canalitzar les grans concentracions humanes o per executar o reprimir, en base a les directrius que rep dels propis serveis d'informació. Un bon servei d'intel·ligència, i no un gran desplegament policial, poden permetre la detenció, per exemple, d'un escamot d'ETA, com va succeir en la desarticulació del comando Madrid.

La informació, doncs, és vital, perquè els delinqüents d'avui també actuen amb intel·ligència, es mouen amb ordinadors i tecnologia important, utilitzen micròfons i fan escoltes telefòniques, i detecten amb *scanners* les emissores de la policia.

Serveis d'intel·ligència i «mortadelos»

El servei d'intel·ligència que funciona més seriosament és el de la guàrdia civil. Amb una xarxa creada en temps

del franquisme i amb una estructura molt militaritzada, però també molt disciplinada, el cos manté el servei d'informació més ben organitzat de tot l'estat. A totes les comandàncies, a tots els «puestos» i a totes les línies, sempre hi ha, junt amb els números, els guàrdies-civils d'informació, la «brigadilla», que en diuen.

En el cas del Cuerpo Nacional de Policia, abans que s'ajuntessin la Po-

licia Nacional i el Cuerpo Nacional de Policia, hi havia les dues respectives brigades d'informació, que ara s'han fusionat en una de sola, amb diferents brigades operatives. En ciutats importants, en les quals conviuen guàrdia civil i policia de l'estat, ambdós serveis d'informació actuen en paral·lel. Això ha provocat ja força incidents, alguns dels quals han acabat a trets.

Des de l'estat s'estimula la competitivitat entre els cossos, per obtenir-ne millors resultats, per enxampar un traficant, per tancar un casino il·legal o per anar darrere una xarxa de «tràfec de blanques». Allò que no es té tant en compte és que la competitivitat aboca sovint a l'enfrontament i, sempre, a la duplictat de serveis i a l'encariment.

Pel que fa als serveis d'informació de la policia autonòmica, en l'època que **Miquel Sellarès** va ser director general de Seguretat Ciutadana —fins al febrer del 1984—, va haver-hi intents de constituir un servei d'informació, amb l'ajut d'una empresa britànica que ja havia col·laborat en l'endegament dels serveis de l'*Ertzantza*. Si les grans multinacionals que treballen a l'estat i els bancs tenen els propis serveis d'informació, deia **Sellarès**, la Generalitat també n'havia de tenir.

El projecte d'un servei d'informació de la policia autonòmica no va reeixir i, en l'actualitat, només n'ha quedat una petita unitat, molt menestral, coneguda despectivament com els «mortadelos», que han fet algunes tasques d'informació, sobretot amb grans dosis de bona fe. El famós cas d'infiltració en la secta CEIS, per exemple, va acabar amb la implicació judicial d'algun mossos i, inclús, de l'actual director general de Seguretat Ciutadana, **Lluís Renau**. No obstant tot, fonts oficials de la policia autonòmica neguen l'existència del seu petitíssim servei d'informació.

La Generalitat perd la seguretat

Qüestions recents, com el reial decret sobre regulació de la Policia Judicial, les competències en matèria de terrorisme i el control de la seguretat dels Jocs Olímpics de Barcelona, són l'indicador que en el futur l'estat i els cossos policials que en depenen intentaran mantenir el domini absolut en seguretat i ordre públic a Catalunya.

La policia judicial, en concret, és aquella que, a diferència de la policia «normal» de l'estat, no depèn de l'executiu, sinó que depèn dels jutges, al marge de qualsevol influència. Segons la recent reglamentació sobre policies judicials, només serà permessa aquesta acreditació a membres del Cuerpo Nacional de Policia i la guàrdia civil; així, quedaran novament decapitades les possibilitats reals de la policia autonòmica i de les policies locals. Aquest pas enrere, pràcticament, no ha aixecat cap altra veu en contra que la del diputat convergent **Josep M. Trias de Bes**.

Les accions terroristes hagudes a Tarragona i a Barcelona han suposat, d'altra banda, un fort increment de la

Policia nacional, responsable en darrer terme de la seguretat.

presència d'efectius policials de l'estat a Catalunya. De dues Companyies de la Reserva General que s'estaven a Barcelona —aquestes companyies són unitats especials que es desplacen—, s'ha passat a sis. S'ha triplicat la Brigada d'Informació i s'ha produït l'arribada de 300 persones vinculades als serveis d'informació de la guàrdia civil, a part d'algunes unitats especials de les Unitats d'Acció Rural —UAR— i dels GEO. A més, s'hi han desplaçat destacats membres de la Brigada Central Anti-terrorista.

Finalment, la pròxima celebració dels JJOO de Barcelona, que requeriran una nova estructuració de la seguretat ciutadana, amb infraestructura de comunicacions, de locals, de mitjans mòbils i una gran inversió econòmica

per a millores policials, sembla que es resoldrà amb la definitiva modernització de les Forces de Seguretat de l'Estat i la no-potenciació de la policia autonòmica i les policies locals.

En els JJOO precedents celebrats a Munic i a Los Angeles, la seguretat va estar en mans dels cossos policials d'aquestes ciutats i les policies estatals no hi van intervenir. A Los Angeles, per exemple, la policia de la ciutat va rebre un cert suport de la policia federal —FBI—, només pel que fa a informació. Als Jocs de Mèxic, per contra, la seguretat va seguir un model totalment centralitzat i militaritzat.

Amb la constitució de la Comissió Superior de Seguretat Olímpica, presidida pel secretari d'estat per la Seguretat, **Rafael Vera**, i de la qual seran vocals el director general de la policia **José M. Rodríguez Colorado**, el de la guàrdia civil, **Luis Roldán**, el governador civil de Barcelona, **Ferran Cardenal**, i també el conseller de Governació, **Agustí Bassols** i **Gerau Ruiz Pena**, responsable de Seguretat Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, entre d'altres responsables de seguretat, el més possible serà que el Ministeri de l'Interior sigui qui controli definitivament i sense intromissions la seguretat dels JJOO de Barcelona, que algú ja preveu com uns nous jocs «mexicans».

De cara al 92, si les coses no giren en redó, la policia autonòmica potser haurà augmentat en algun centenar de mossos, però quedarà limitada a la vigilància d'actes folklòrics que puguin celebrar-se; la guàrdia urbana de Barcelona farà d'agutzil i controlarà el trànsit i, els CFSE, junt amb alguns milers de guàrdies jurats, es responsabilitzaran de la seguretat. La Generalitat, a quatre anys del 92, sembla que ja ha renunciat del tot a fer-se'n càrrec. □

XVI PREMIS OCTUBRE 1987

Premi Joan Fuster (assaig)

Membres del jurat:

Ramon Lapiedra
Xavier Lamuela
Andreu Alfaro
Francesc Fontbona
Josep Gifreu

Premi Andròmina (narrativa)

Membres del jurat:

Robert Saladrígas
Josep Piera
Isabel Clara-Simó
Helena Valentí
M. Àngels Anglada

Premi Vicent Andrés Estellés (poesia)

Membres del jurat:

Feliu Formosa
M. Mercè Marçal
Joan Navarro
Enric Sòria
Isidor Cònsul

El termini de presentació acaba el 15 de setembre de 1987.

Per a més informació dirigiu-vos a:

Editorial Tres i Quatre. Moratín, 15. 46002-València. Tel. (96) 351 64 92